

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งจะกล่าวเป็นลำดับดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
2. ปัญหาของเกษตรกรชาวเขาบนพื้นที่สูง
3. ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์
4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude)

1. ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ และอื่นๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกที่บ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทัศนคติเป็นนามธรรม และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติ แต่ทัศนคติไม่ใช่แรงจูงใจ (motive) และแรงขับ (drive) หากแต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะได้ตอบ (State of readiness) และแสดงให้ทราบถึงแนวทางการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า แต่ความหมายของทัศนคตินั้น ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มนักจิตวิทยา หรือกลุ่มผู้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติ

ไพบูลย์ (2516: 50) กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติมีที่มาได้ 2 ทาง คือ

1. ทัศนคติ เกิดจาก ประสบการณ์ (Experience) ของบุคคล การที่บุคคลได้พบเห็น ค้นเคย ทดลองสิ่งใด นับเป็นประสบการณ์โดยตรง (Direct Experience) ของบุคคลต่อสิ่งนั้นและการที่บุคคลได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน เกี่ยวกับเรื่อง นับเป็นประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) ของบุคคลต่อสิ่งนั้น

2. ทัศนคติ เกิดจาก ค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม (Value System and Value Judgement) เพราะบุคคลมีค่านิยมและการตัดสินใจไม่เหมือนกัน อาจจะมีทัศนคติในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ และสามารถวัดได้ดังนี้ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องของการรู้หรือการคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าคนเรารู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้น แต่จะไปในทางดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับความรู้ว่าเรารู้ในทางที่ดี หรือไม่ดี ถ้าเราไม่รู้จักในสิ่งใดเลย ทัศนคติก็จะไม่เกิดขึ้น สามารถวัดจากการตอบสนองในด้านความรู้ที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้แก่ ทำทางบุคคลที่แสดงถึงการรับรู้ หรือคำพูดที่แสดงถึงความเชื่อต่อสิ่งนั้นๆที่เกี่ยวข้อง

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในทางดีหรือไม่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเรารู้สึกในทางไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เราก็ไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดทัศนคติซึ่งยากจะเปลี่ยนแปลงได้ สามารถวัดได้จากการตอบสนองทางด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เห็นใจ ชอบใจ ไม่ชอบใจ เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavioral Component or Action Tendency Component) เป็นความพร้อมที่ตอบสนองหรือแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง เช่น สนับสนุนส่งเสริม ช่วยเหลือหรือขัดขวาง ทำลาย ต่อสู้ (สัทคี, 2531: 4-5) สามารถวัดได้จากการตอบสนองในด้านพฤติกรรม หรือการกระทำซึ่งแสดงหรือปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเปิดเผย หรือคำพูดเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ เป็นต้น

2. การพัฒนาบนพื้นที่สูงในประเทศไทย

สำนักงานส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนที่สูงรายงานว่า ปัญหาการพัฒนาบนพื้นที่สูงในประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง

ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง โดยทั่วไปชุมชนบนพื้นที่สูง ประกอบด้วยชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ชนกลุ่มน้อยและคนไทยพื้นราบที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง จะตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มบ้านตามเผ่าพันธุ์ของตน มีสภาพการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาและลัทธิความเชื่อที่แตกต่างกันไป กลุ่มบ้านดังกล่าวจะอยู่กระจัดกระจายห่างไกลการคมนาคม จึงมีประเด็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองดังนี้

1. ปัญหาการพัฒนาและสงเคราะห์ยังไม่ทั่วถึง ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่สามารถเข้าไปดำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ประชากรบนพื้นที่สูงได้อย่างทั่วถึง ทำให้ประชากรดังกล่าวยังไม่สามารถได้รับบริการจากรัฐเท่าที่ควรขาดความผูกพันกับรัฐ ขาดการบังคับใช้กฎหมายของทางราชการแก่ประชากรดังกล่าว ขาดการรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมืองไทย

2. ปัญหาขาดการกำหนดสถานภาพบุคคลตามกฎหมายของชาวเขา และชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ประชากรบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการจัดทำทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน และการพิจารณาลงสัญชาติไทย หรือการกำหนดสถานภาพเป็นผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย ผู้หลบหนีเข้าเมือง ทำให้ประชากรดังกล่าวไม่มีสถานภาพบุคคลตามกฎหมายที่ชัดเจน ซึ่งเป็นปัญหาด้านการปกครองที่สำคัญ สถานภาพของชาวเขาในปัจจุบันมีชาวเขาเพียง จำนวน 504,523 คน ที่ได้รับการลงสัญชาติไทย

3. ปัญหาขาดการจัดถิ่นฐานถาวรให้ถูกต้องตามกฎหมาย การจัดตั้งถิ่นฐานถาวรให้ถูกต้องตามกฎหมายสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูงยังกระทำได้อย่างจำกัด ปัจจุบันการอยู่อาศัยตั้งถิ่นฐานและสิทธิในพื้นที่ดินทำกินของชุมชนบนพื้นที่สูง ยังไม่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก สถานภาพหมู่บ้านชาวเขา หมู่บ้านชาวเขามีจำนวนทั้งหมด 3,747 หมู่บ้าน/กลุ่มบ้าน แต่มีจำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านถูกต้องตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 จำนวน 1,651 หมู่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 44

4. ปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวเขาและชนกลุ่มน้อย ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการอพยพเข้ามาของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยจากนอกประเทศ และการย้ายถิ่นที่อยู่ของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศ ทำให้การแก้ไขปัญหามันพื้นที่สูงไม่สามารถกำหนดขนาดของปัญหาได้ชัดเจนและแน่นอน

ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการที่รัฐไม่สามารถเข้าไปให้การดูแลชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บนที่สูงได้อย่างทั่วถึง ทำให้กลุ่มชนเหล่านี้ขาดโอกาสที่จะได้รับบริการจากรัฐในหลาย ๆ ด้าน และยังขาดการกำหนดสถานภาพที่ชัดเจน จึงเป็นผลทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมา ดังนี้

1. ปัญหาความยากจน ชาวเขาและประชากรบนพื้นที่สูง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพหัตถกรรมในครอบครัวและรับจ้างเป็นอาชีพรอง และเนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การจำหน่ายผลผลิต และการขาดโอกาสในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ทำให้กลุ่มชนดังกล่าวมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ และทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาโสเภณี การอพยพแรงงาน และปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ชาวเขากับรายได้ตามเกณฑ์ จ.ป.ฐ. ได้ดังนี้

พ.ศ. 2529 รายได้ชาวเขาค่อนคนต่อปี = 1,200 บาท

พ.ศ. 2537 รายได้ชาวเขาค่อนคนต่อปี = 2,500 บาท

พ.ศ. 2539 รายได้ชาวเขาต่อคนต่อปี = 15,000 บาท

2. ปัญหาด้านสาธารณสุข ประชากรบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะในชุมชนชาวเขา โดยทั่วไปยังมีสภาพทางด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ

- ปัญหาการเจ็บป่วย สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากโรคติดต่อที่ป้องกันได้ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบทางเดินอาหาร และมาลาเรีย ปัจจุบันยังพบผู้ป่วยโรคเอดส์ในหมู่บ้านชาวเขาเป็นจำนวนมาก

- ปัญหาโภชนาการ มีภาวะทุพโภชนาการมาก โดยเฉพาะในหมู่บ้านชาวเขาที่อยู่ห่างไกล พบว่าเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ขาดสารอาหารในอัตราที่สูง

- ปัญหาการติดฝิ่น มีชาวเขาเสพติดฝิ่นเป็นจำนวนมาก เพราะชาวเขาส่วนหนึ่งมักจะใช้ฝิ่นเป็นยารักษาโรค

- ปัญหาการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐ เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก เมื่อเจ็บป่วยจึงมักซื้อยามากินเอง และยังมียารักษาโรคโดยหมอผีตามความเชื่อดั้งเดิมของคน

3. ปัญหาด้านการศึกษา ชาวเขาส่วนใหญ่ยังได้รับการศึกษาน้อยมาก การกระจายโอกาสทางการศึกษายังไม่ทั่วถึง มีเด็กจบการศึกษาภาคบังคับเพียงจำนวนน้อย ความสามารถในการพูด อ่าน เขียนภาษาไทยของชาวเขา ยังอยู่ในอัตราต่ำ

4. ปัญหาการเพิ่มของประชากร การเพิ่มของประชากรชาวเขา โดยทางธรรมชาติอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง เพราะชาวเขามักมีการคุมกำเนิดในอัตราที่น้อยมาก ทำให้อัตราการเกิดสูง และชาวเขาส่วนหนึ่งเพิ่มขึ้นโดยการอพยพเข้ามาจากนอกประเทศ ทั้งจากด้านประเทศพม่าและลาว

ปัญหาเสพติด

จากการที่ชาวเขาและประชากรบนพื้นที่สูง ตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก ทำให้ยากแก่การตรวจตราของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ทำให้ชาวเขาบางส่วนยังคงลักลอบปลูกฝิ่น เพราะนอกจากสภาพพื้นที่สูงจะเหมาะแก่การเติบโตของฝิ่นแล้ว ฝิ่นยังถือว่าเป็นพืชที่ผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวเขามาโดยตลอด ทั้งในด้านการรักษาโรค การใช้ประกอบในพิธีกรรมตามความเชื่อ และเป็นพืชเงินสดทำรายได้แก่ครอบครัว

1. การปลูกพืชเสพติด จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เมื่อ ปี 2534 พบว่ายังมีการปลูกฝิ่นบนพื้นที่สูงกระจายใน 11 จังหวัดทางภาค

เหนือ การปลูกส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อตนเอง มีเพียงส่วนน้อยที่ปลูกเพื่อการค้า นอกจากนั้นในปัจจุบันยังปรากฏว่าชาวเขาในหลายพื้นที่ปลูกพืชเสพติดชนิดอื่นด้วย เช่น กัญชา เป็นต้น

2. การเสพติดและการค้าพืชเสพติด จากการที่ชาวเขาใช้ฝิ่นเป็นยารักษาโรค เป็นผลให้มีชาวเขาคิดฝิ่นเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่ชาวเขาจะมีการเสพติดชนิดอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วยโดยเฉพาะเฮโรอีน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการค้า และการลักลอบนำฝิ่นและส่วนที่แปรรูปเป็นยาเสพติดอื่น ๆ โดยมีประเทศไทยเป็นทางผ่านไปยังส่วนอื่น ๆ ของโลกด้วย

ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

จากการที่ชาวเขา ตั้งบ้านเรือนและอาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูง มีลักษณะเป็นภูเขามีสภาพลาดชันสูง และเป็นป่าต้นน้ำลำธาร โดยชาวเขาบางส่วนยังทำการเกษตรดั้งเดิม ในลักษณะการไร่เลื่อนลอย ทำให้ป่าไม้แหล่งต้นน้ำลำธารและหน้าดินถูกทำลาย จากการสำรวจของกรมป่าไม้พบว่า ปัจจุบันปริมาณพื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างน่าวิตก

นอกจากนี้ในบางพื้นที่ที่มีการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น กะหล่ำปลี มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากเกินความจำเป็น และขาดการระมัดระวัง ก่อให้เกิดอันตรายต่อทั้งผู้ปลูกและผู้บริโภค และที่สำคัญได้ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษต่อลำน้ำต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

แนวโน้มปัญหาชาวเขาในอนาคต

1. ปัญหาการอพยพแรงงานชาวเขา จากผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และกิจสังคมที่แพร่กระจายไปสู่สังคมชาวเขา และภาวะจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้เป็นปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง ทำให้ ชาวเขาบางส่วนอพยพเคลื่อนย้ายลง มาหางานทำในชุมชนเมือง จากการสำรวจของกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ปี 2537 มีชาวเขาจำนวน 28,261 คน อพยพเคลื่อนย้ายลง มาหางานทำในชุมชนเมือง โดยการเคลื่อนย้ายยังเป็น ไปแบบไม่เป็นระบบ ขาดการเตรียมความพร้อม การรู้จักสิทธิหน้าที่และขาดฝีมือแรงงาน อาจถูกเอาเปรียบและล่อลวงไปทำงานที่ผิดกฎหมาย และก่อให้เกิดปัญหาภัยสังคมโดยรวมได้

2. ปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นปัญหาส่วนรวมที่มีการทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มชาวเขา จากการสำรวจของสถาบันวิจัยชาวเขา ปี 2535 ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีผู้ติดเชื้อเอดส์ จำนวน 1,252 คน

3. ปัญหาโสเภณี จากข้อมูลการสำรวจของกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ปี 2537 พบว่าชาวเขาประกอบอาชีพโสเภณี จำนวน 846 คน และประกอบอาชีพที่เสี่ยงต่อการเป็น

โสภณอีก 845 คน โดยสาเหตุสำคัญมาจากความยากจน ถูกล่อลวงและความแตกสลาย ของครอบครัว
ดั้งเดิม

4. ปัญหาการเสพติด ในอดีตชาวเขานิยมการเสพยาสูบ แต่ปัจจุบันการเสพยาสูบมีแนวโน้ม
ลดลง และชาวเขาได้มีการเสพยาสูบชนิดอื่นมากขึ้น เช่น สารระเหย กาว เฮโรอีน และอื่น ๆ จาก
ข้อมูลการสำรวจของกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ปี 2537 พบว่า มีชาวเขาเสพยา
เฮโรอีน จำนวน 969 คน

5. ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น จากการศึกษาปัจจุบันชาวเขาอพยพแรงงาน ลงมาประกอบ
อาชีพในชุมชนเมืองมากขึ้น การล่มสลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ทำให้ครอบครัวขาดผู้นำ เด็กและ
คนชราขาดคนดูแลเอาใจใส่ ข้อมูลการสำรวจของกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ปี
2537 พบว่า มีคนชราไม่ได้รับการดูแล จำนวน 460 คน เด็กถูกทอดทิ้งขาดการดูแล จำนวน 1,070 คน
และเด็กพิการไม่ได้รับการดูแล จำนวน 731 คน

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์

ด้วยเหตุที่มีปัญหาเกี่ยวกับชาวเขาเกิดขึ้นมาก ทางหน่วยงานหลายฝ่ายได้พยายามหาทางแก้ไข
เพื่อให้ปัญหาของชาวเขาดังกล่าวนั้นลดลงไป จนเมื่อ พ.ศ. 2524 สำนักเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัด
ตั้ง ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ขึ้น พร้อมทั้งได้จัดหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
ชุมชนชาวเขาขึ้นมาประจำ โดยหลังจากจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ขึ้นมาแล้ว จึงได้มี
การวางแผนการดำเนินงานเพื่อจะลดสภาพปัญหาที่เกิดจากชาวเขาดังกล่าว

○ ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ ตั้งอยู่ที่ ตำบล บ้านหลวง อำเภอ จอมทอง จังหวัด
เชียงใหม่ อยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติอินทนนท์

พื้นที่ในการดำเนินงานครอบคลุม ทั้งหมด 16 หมู่บ้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บ้านแม่ยะน้อย
2. แม่แอบนอก
3. แม่แอบใน
4. ป่าแจม
5. สบแอบ
6. สบหาด
7. ดินผา
8. ขุนกลาง
9. ผาหมอน

10. ผาหมอนใหม่

11. นองหล่ม

12. อ่างกาน้อย

13. แม่กลางหลวง

14. แม่ปอนใน

15. แม่ปอนนอก

16. ขุนกลางใหม่

การดำเนินงานครอบคลุมทั้งหมด 795 ครัวเรือน โดยเป็นชาวเขาเผ่าม้ง 317 ครัวเรือน และชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง 478 ครัวเรือน

โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมดังนี้

1. ส่งเสริมการผลิตพืชอาหารให้เพียงพอแก่การบริโภคในท้องถิ่น เพื่อยกระดับเศรษฐกิจในหมู่บ้าน เกษตรกรชาวเขาจะได้ไม่ต้องเสียเงินไปซื้อพืชอาหารจากที่อื่นมาบริโภค
  2. ส่งเสริมการผลิตพืชรายได้ซึ่งสามารถทดแทนรายได้จากการปลูกฝิ่น เพื่อลดการปลูกฝิ่นซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย เพราะว่าผลตอบแทนจากการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวที่ทางศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงฯ แนะนำนี้มีผลตอบแทนที่ค่อนข้างดี และมีตลาดรองรับผลผลิตที่ค่อนข้างดี
  3. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันการเกษตรอันจะนำไปสู่การจัดการรวมกลุ่มกันทำงาน ในการรวมกลุ่มนั้นก่อให้เกิดผลตามาที่มากมาย โดยที่สำคัญได้แก่ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรนั้นร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาทางด้านเกษตรของหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการเกษตร
  4. ส่งเสริมให้มีการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการสูญเสียทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะป่าไม้ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารที่สำคัญ โดยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอินทนนท์นั้น นับได้ว่าเป็นต้นน้ำปิง อันเป็นแม่น้ำสายสำคัญของชาวเชียงใหม่ ทางศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงฯ จะให้คำแนะนำว่าควรจะใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร ให้สามารถใช้ได้นานและไม่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว
- พืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวที่ดำเนินงานส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูก
พืชผัก ได้แก่ ถั่วแขก ชูกีนี กะหล่ำปลี ผักกาดฮ่องเต้ พริกยักษ์ พริกหวาน และอื่นๆ
ไม้ดอกเมืองหนาว ได้แก่ เบญจมาศ เยอร์บีร่า เลนนี่ กุหลาบ และอื่นๆ

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบญจา (2530:129-131) ได้ทำการศึกษา “ผลกระทบของการพัฒนาสังคมต่อชาวเขา” โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนชาวเขาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่มกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สูงพบว่า ชาวเขาที่อยู่ในพื้นที่ดำเนินการของทั้งสองโครงการได้มีการทำไร่ถาวรเพิ่มขึ้น แทนการทำไร่เลื่อนลอย และเปลี่ยนจากการเพาะปลูกปีละหนึ่งครั้งมาเป็นเพาะปลูกปีละหลายครั้ง ในพื้นที่ที่มีน้ำชลประทาน ที่สำคัญคือมีการปลูกข้าวนาปี (นาดำ) เพิ่มมากขึ้นพร้อมกับปลูกข้าวไร่ ซึ่งเป็นผลให้มีข้าวเพียงพอบริโภค ชาวเขาทั้งสองโครงการ ได้เปลี่ยนมายึดอาชีพเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก แทนการล่าสัตว์ และหาของป่าขาย และพืชทำรายได้สำคัญให้กับชาวเขาคือ ถั่วเหลือง และข้าวโพด จากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องแบบแผนการประกอบอาชีพของชาวเขา

สินธุ์ (2531) ได้ศึกษา เรื่อง ทักษะคติของเกษตรกรต่อการอนุรักษ์ในบริเวณโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าระบบการเพาะปลูกแบบขั้นบันไดช่วยลดการชะล้างพังทลายของดินได้ดีกว่าระบบการปลูกพืชแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องดำเนินการอนุรักษ์ดินและน้ำในไร่นาอย่างต่อเนื่อง และพบว่ากลุ่มเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด จากข้อมูลดังกล่าวเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและกลุ่มชาวเขาที่น่าจะดำเนินการอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่สูงต่อไปอย่างเป็นระบบในอนาคต

สมเกียรติ (2539) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบทัศนคติของชาวเขาเผ่าม้งกับเผ่ากะเหรี่ยงต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในตำบล แม่แคค อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาถึงทัศนคติการยอมรับ ในแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อันเนื่องมาจากรูปแบบการทำการเกษตรของทั้งสองชนเผ่ามีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับธรรมชาติ และทรัพยากรป่าไม้อย่างแยกไม่ออก ดังนั้นการทำการเกษตรจึงต้องแฝงไว้ด้วยความรับผิดชอบ และเอื้ออาทรต่อทรัพยากรป่าไม้ ในงานศึกษารั้งนี้ พบว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มากกว่าชาวเขาเผ่าม้ง อาจเป็นผลเนื่องมาจาก ความแตกต่างในรูปแบบการผลิตและระบบเศรษฐกิจที่ต่างกัน จึงมีทัศนคติที่แตกต่างกัน

วิวัฒน์ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง หมู่บ้าน หอนงหอยแก้ว ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของเกษตรกร คือ อายุ ระดับการอ่านภาษาไทย ความพอใจในราคาพืชทดแทนฝิ่น ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่

สุพรรณธรณ์ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยอมรับของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกของโครงการหลวงอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การยอมรับของ

เกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีความแตกต่างกัน การนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกร

ประดิษฐ์พร (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของชาวเขาเผ่าลีซอต่อโครงการจัดที่อยู่อาศัยทำกินบนพื้นที่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า รายได้จากการประกอบอาชีพอื่น และรายได้รวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อโครงการจัดที่อยู่อาศัยทำกินบนพื้นที่ ส่วนอายุ ลักษณะครอบครัว ขนาดพื้นที่ถือครอง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อโครงการ

อานวยศาสตร์ (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าเมี้ยว บ้านป่ากลาง ตำบลสิลาแดง อำเภอปัว จังหวัดน่าน หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงจะยอมรับนวัตกรรมมากกว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีการศึกษาน้อย

เลอภพ (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำ วิธีการปฏิบัติการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาหมู่บ้านขุนช่างเคี่ยน และหมู่บ้านมอนเงาะ พบว่า ระดับรายได้จากกาแฟ และระดับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับคำแนะนำวิธีการปฏิบัติการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่าม้ง

พัชรินทร์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษา ดอยภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า ทักษะคิดของเกษตรกรชาวเขาต่ออาชีพเกษตรกรรมและต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมแล้วไม่มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ การอ่านหนังสือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนพื้นที่ถือครอง และความศรัทธาในผู้นำ

ปฐวี (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของผู้ปลูกชา (เมี่ยง) ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชาเป็นพืชที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และต่อการปลูกไม้ผลอื่นๆรวมกับสวนชา แต่สำหรับในเรื่องการผลิตเมี่ยง เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าการผลิตเมี่ยงมีผลทำให้ป่าไม้ลดลงแต่ก็ไม่ใช่สาเหตุใหญ่